

FI lausuntopyyntö VaVa syksy 2017

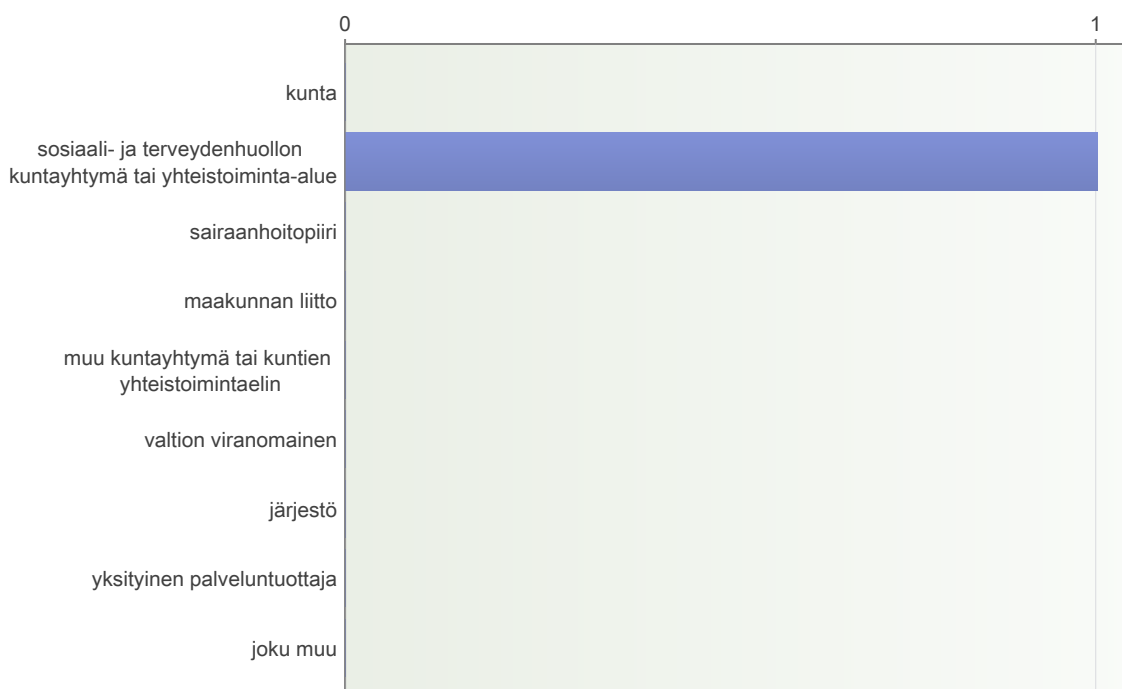
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot, sähköposti ja puhelinnumero	Lausunnon käsittelypäivämäärä toimitilimessä	Toimielimen nimi
Eteva kuntayhtymä	Katrina Harjuhahto-Madetoja	katrina.harjuhahto-madetoja(at)eteva.fi, 040 - 304 7001	14.12.2017	Yhtymähallitus

2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko ehdotetulla valinnanvapauslailla osaltaan kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

Vastaajien määrä: 1

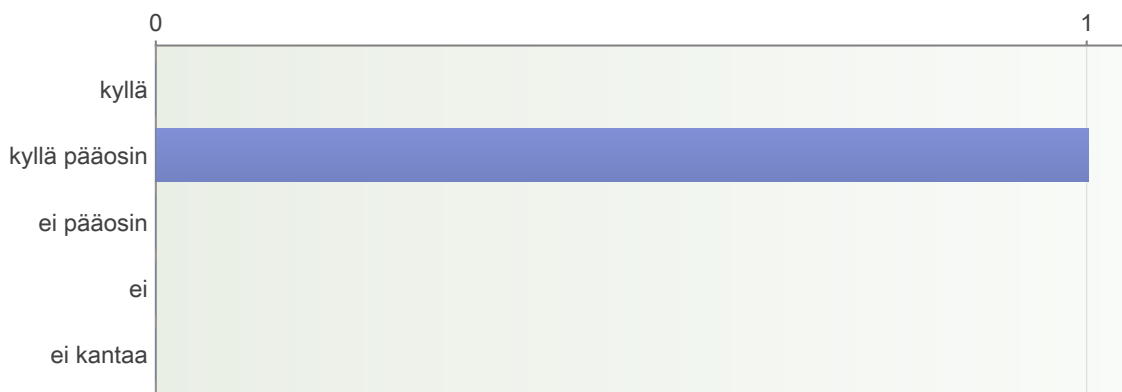

4. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

5. 2. Edistääkö valinnanvapauslakiluonnos tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

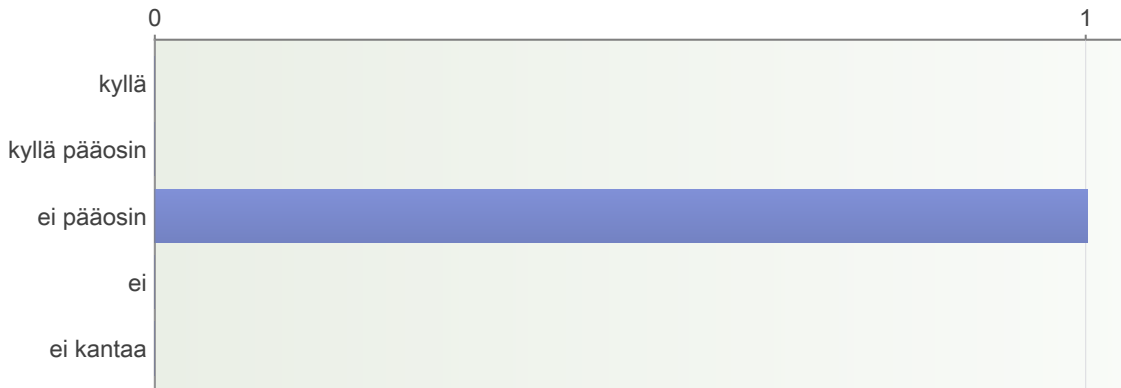
6. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Vaikeasti vammaisten henkilöiden kohdalla tähän vaikuttaa merkittävästi tuetun päätöksenteon toimivuus. Maakunnassa yksittäisen henkilön palvelut eivät ole enää riippuvaisia yksittäisten kuntien taloustilanteesta ja päätöksenteosta, mikä edistää vaikutusmahdollisuuksia.

7. 3. Antaako lakiluonnos asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

Vastaajien määrä: 1

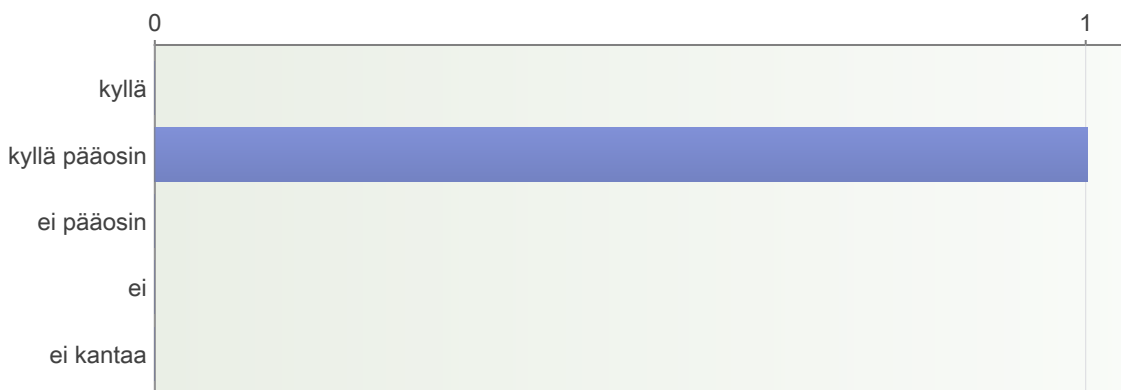
8. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Tilanne vaihtelee merkittävästi toimialoittain, alueittain ja maakunnittain.

9. 4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko lakiluonnoksen perusteella asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteen sovitettuja palveluja?

Vastaajien määrä: 1

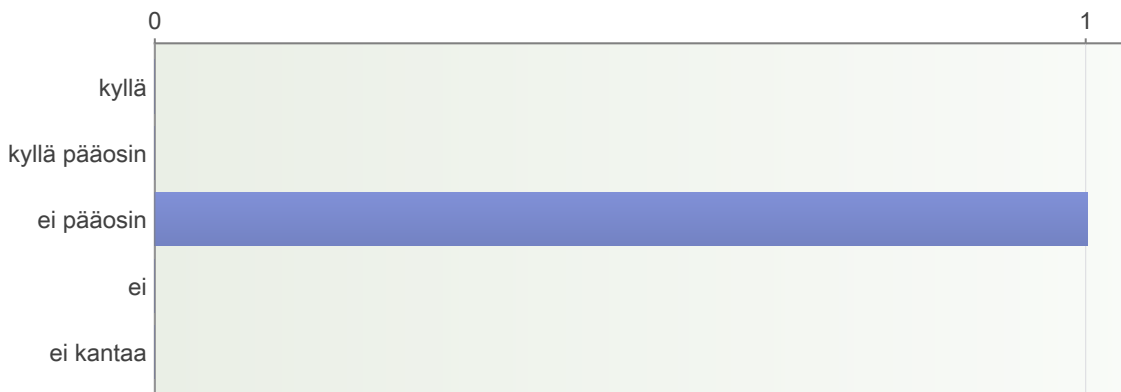
10. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Tämä edellyttää keskitettyä, moniammatillista, osaavaa ja riittävästi resurssoitua palvelutarpeen arviointia maakunnan liikelaitoksessa.

11. 5. Turvaako lakiluonnos palvelujen horisontaalisen ja vertikaalisen integraation?

Vastaajien määrä: 1

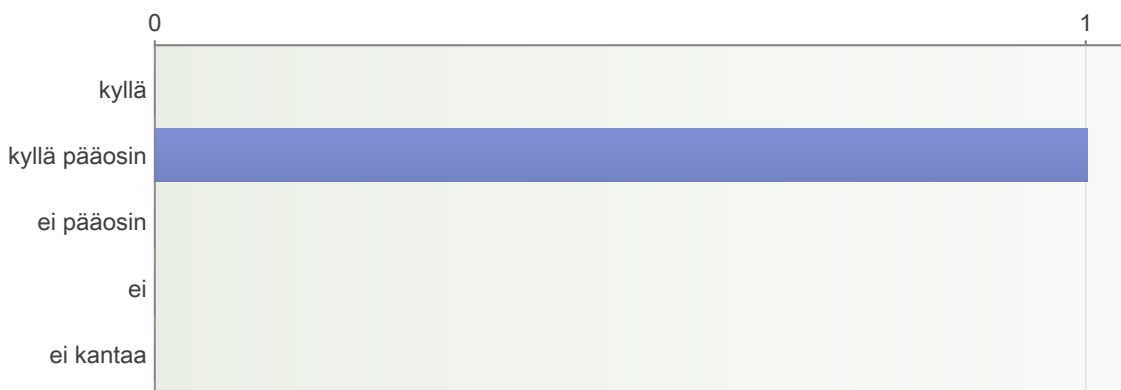

12. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

13. 6. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

Vastaajien määrä: 1

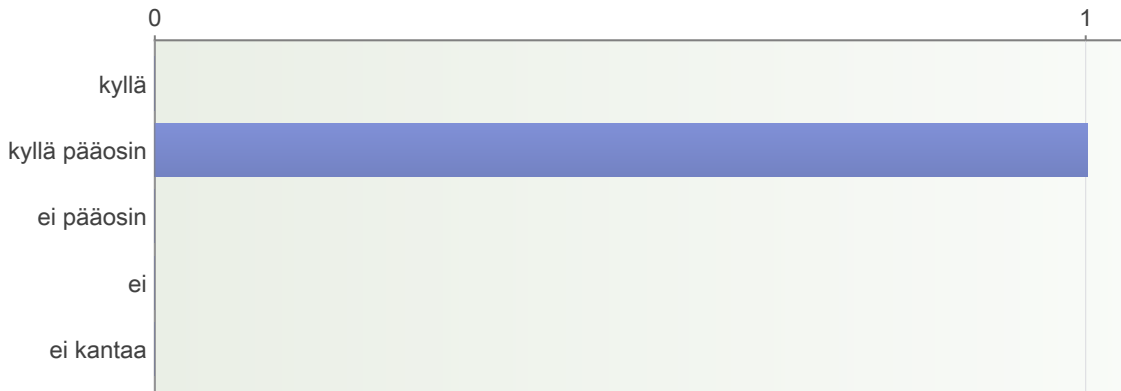

14. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

15. 7. Edistääkö lakiluonnos toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa?

Vastaajien määrä: 1

16. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kehitysvammaisten asiakkaiden kohdalla henkilökohtainen budjetti, tuettu päätöksenteko, keskitetty palvelutarpeen arviointi ja monituottajamalli antavat tähän mahdollisuuden.

17. 8. Antaako valinnanvapauslakiluonnos yhdessä muun maakunta- ja sote-uudistuksen kanssa riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

Vastaajien määrä: 1

18. Vapaamuotoiset huomiot.

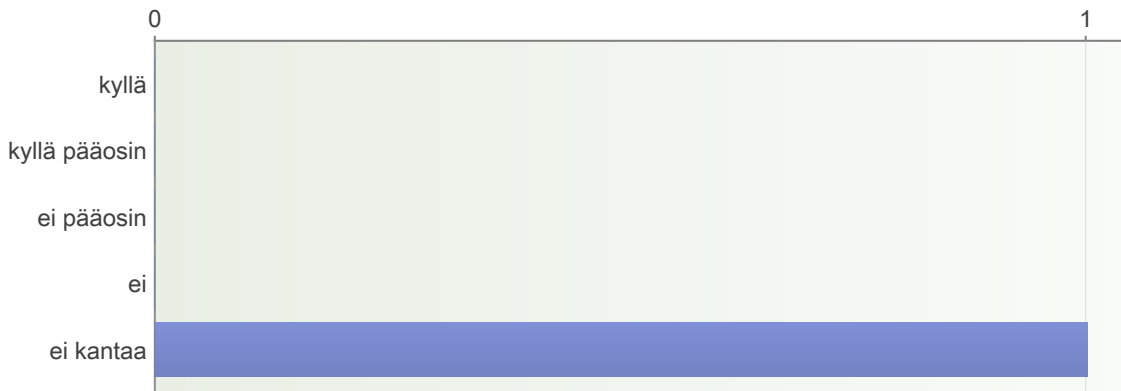
Vastaajien määrä: 1

- Tämä riippuu täysin sote- ja maakuntauudistuksen toimeenpanosta, mikä edellyttää muun muassa osaavaa johtamista, toimintamallien uudistamista, innovatiivista työskentelyotetta ja digitalisaation hyödyntämistä sekä kannustimia muutokseen.

Esimerkiksi Eteva kuntayhtymä on pystynyt kehittämään tuottavuuttaan vuodesta 2014 alkaen 2-3 prosenttia vuodessa uudistamalla rakenteita ja prosesseja, lisäämällä henkilöstön liikkuvuutta, kehittämällä johtamista ja hyödyntämällä digitalisaatiota.

19. 9. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveystalvuluista. 9a. Turvaavatko maakunnan liikelaitoksen suoran valinnan palvelujen tuotantoa koskevat säännökset (mm. 16 §) palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden kaikissa olosuhteissa?

Vastaajien määrä: 1

20. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

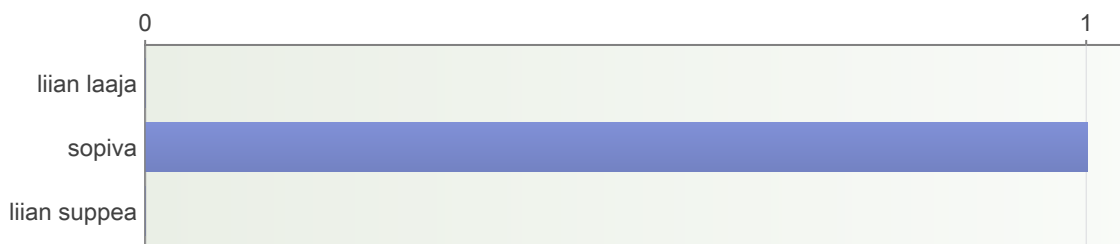
- Minimitason takaa / määrittelee liikelaitoksen oma palvelutuotanto. Valinnanvapaus ei takaa yhdenvertaista palvelujen saatavuutta kaikissa olosuhteissa, koska tilanne vaihtelee toimialoittain, alueittain ja maakunnittain. Näin on toki tilanne tänäkin päivänä.

Lakiluonnoksen pohjalta asiaa ei ole käytännössä mahdollista todentaa, koska hyvin paljon tulee riippumaan maakuntien omista päätöksistä.

Muun muassa kehitysvammaisten henkilöiden osalta yhdenvertainen saatavuus voi vaarantua, jos sote-keskusten henkilökunnalla ei ole riittävää osaamista ja ammattitaitoa kohdata kehitysvammaisia asiakkaita (esim. kommunikaatio-osaaminen).

21. 9b. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty sote-keskuksen lakisääteinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

22. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Koska päätöstä edellyttävät sosiaalipalvelut siirtyvät - perustellusti - maakunnan liikelaitoksen vastuulle, niin maakunnan liikkuvilla sosiaalihuollon palveluilla on suuri merkitys aidon sote-integraation toteutumisen näkökulmasta.

23. 9c. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty suunhoidon yksikköjen lakisääteinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

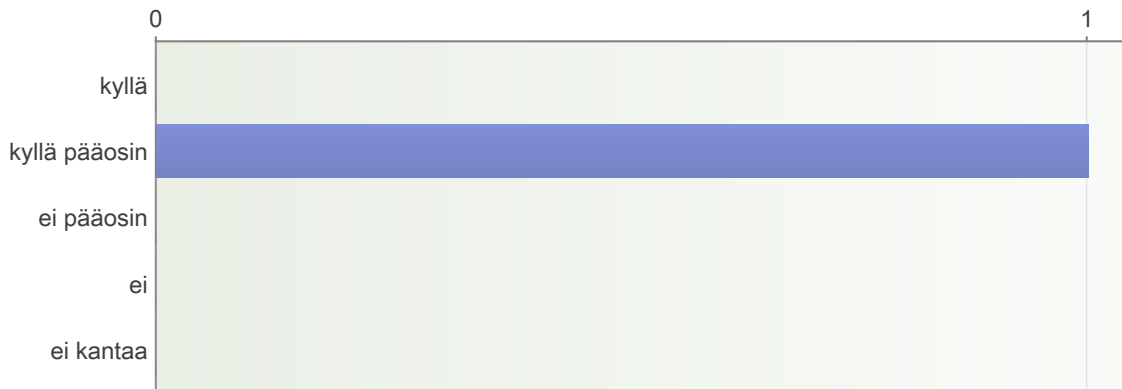

24. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

25. 9d. Onko lakiluonnoksen 18 § sote-keskuksen suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

26. Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat palvelut?

Ei vastauksia.

27. 9e. Onko lakiluonnoksen 18 § suunhoidon suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

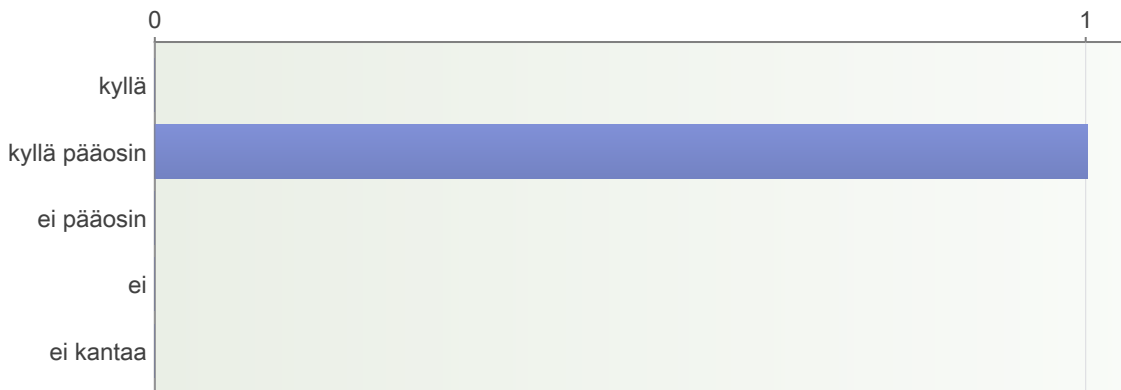

28. Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin suunhoidon yksiköissä tuotettavat palvelut?

Ei vastauksia.

29. 9f. Ovatko säännökset (mm. 18 § ja 37 §) sosiaalihuollon osalta tarkoituksenmukaisia ja riittäviä?

Vastaajien määrä: 1

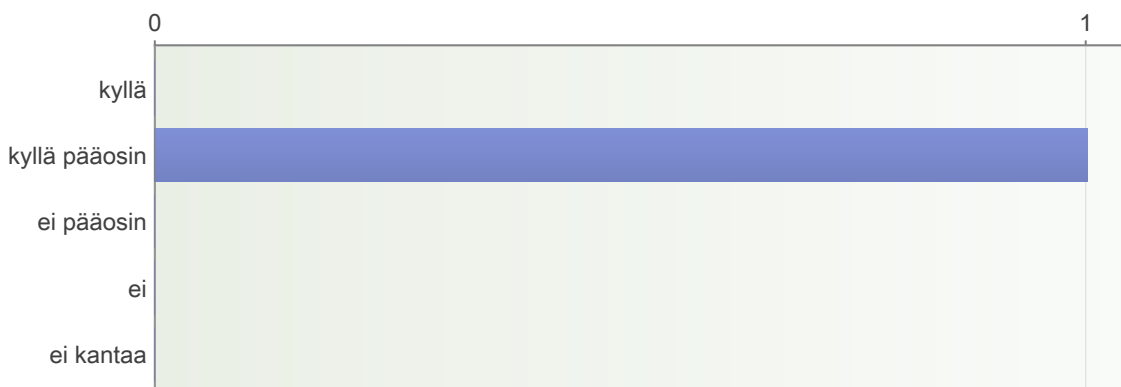
30. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunnan liikkuvilla sosiaalihuollon palveluilla on suuri merkitys aidon sote-integraation toteutumisen näkökulmasta.

31. 10. Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos. 10a. Antaako lakiluonnoksen 21 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitos?

Vastaajien määrä: 1

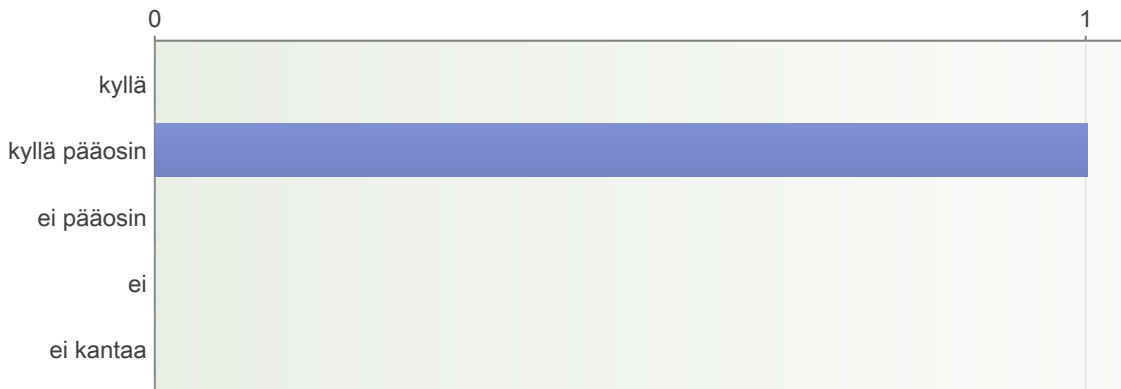

32. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

33. 10b. Entä antaako lakiluonnoksen 22 ja 23 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitoksen palveluyksikkö/yksiköt?

Vastaajien määrä: 1

34. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

35. 11. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. 11a. Onko lakiluonnoksen 24 §:ssä säädetty asiakasseteli sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

36. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

37. 11b. Onko maakunnan liikelaitoksella 24 §:n 2 ja 3 momentissa säädettyjen rajausten perusteella edellytykset turvata riittävät palvelut kustannustehokkaalla tavalla?

Vastaajien määrä: 1

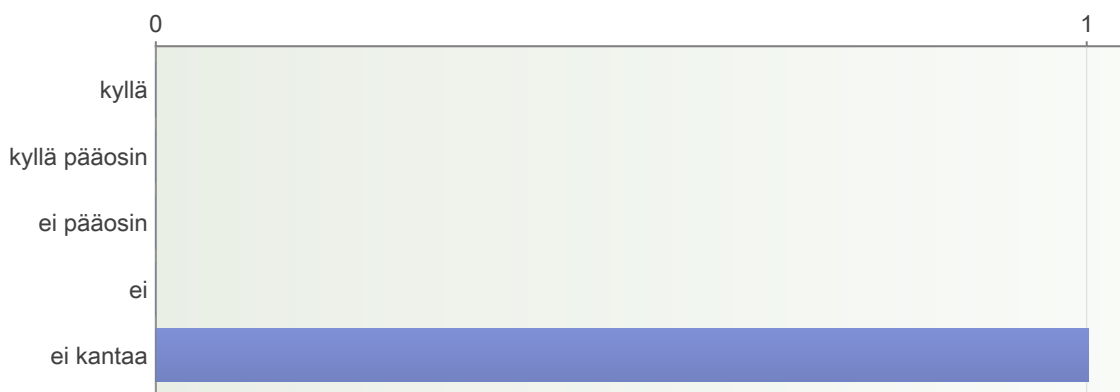

38. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

39. 11c. Onko lakiluonnoksen 24 §:n sääntely riittävä erikoissairaanhoidon valtakunnallisen ja alueellisen palvelujärjestelmän turvaamisen näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

40. Vapaamuotoiset huomiot.

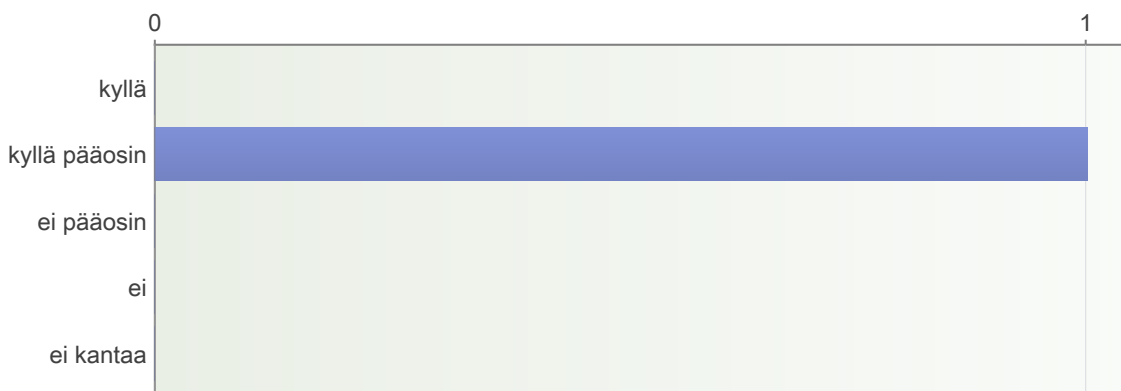
Vastaajien määrä: 1

- Vaativan tason (keskitettävät) sosiaalipalvelut tulee tarkastella samassa kokonaisuudessa kuin erikoissairaanhoido.

Pykälän viimeisessä momentissa todetaan, ettei maakunta voi sisällyttää asiakassetelillä maksettaviin palveluihin palveluja, joihin sisältyy julkisen vallan käyttöä. Tämä rajannee asiakassetelin ulkopuolelle asumispalvelut, joissa tehdään päätöstä edellyttäviä rajoitustoimenpiteitä, mitä voidaan pitää hyvänä asiana.

41. 11d. Ovatko asiakasseteliä koskevat säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

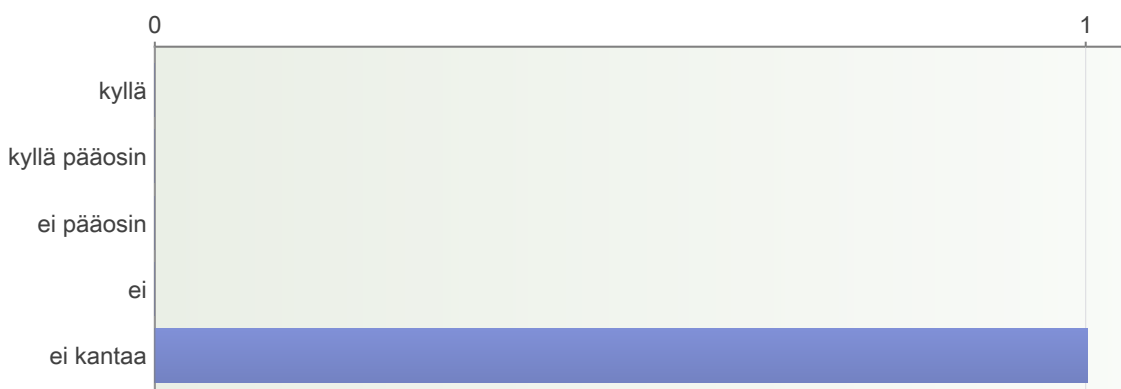

42. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

43. 11e. Turvaako asiakassetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun toteuttamisen näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

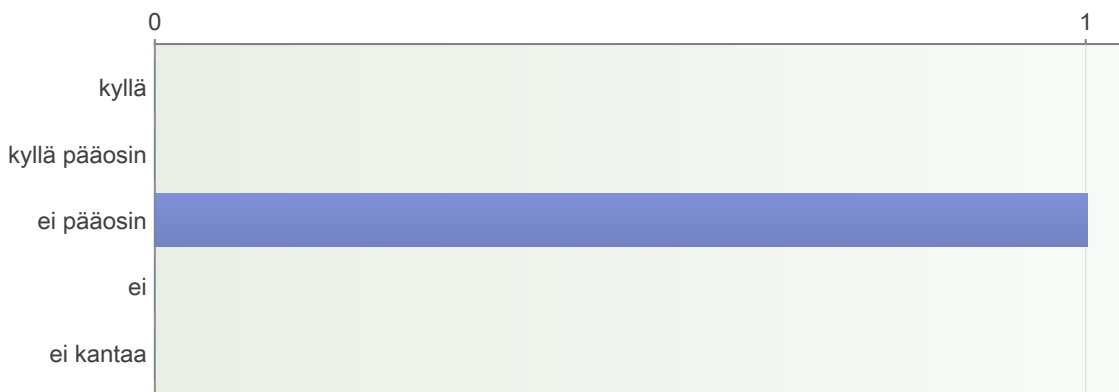

44. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

45. 12. Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

46. Vapaamuotoiset huomiot.

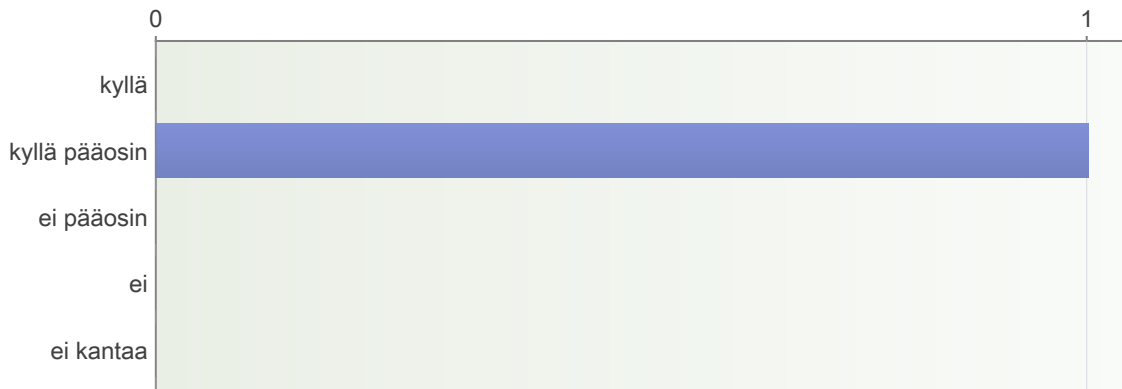
Vastaajien määrä: 1

- Henkilökohtaisella budjetilla on pystyttävä valitsemaan myös julkinen palveluntuottaja. Muuten valinnanvapauden perusperiaate eli asiakkaan oikeus valita julkinen, yksityinen tai kolmannen sektorin palveluntuottaja ei toteudu tai kyseessä on de facto pakkoyhtiöittäminen tai asiakkaan pakkomuutto omasta kodistaan (esim. vaikeasti kehitysvammaiset tai autistiset henkilöt).

Pykälässä 30 säädetään, että henkilökohtaisen budjetin suuruuden määrittämisessä on otettava huomioon eri palvelujen käyttötarve ja se, mitä palvelujen tuottaminen maakunnan liikelaitoksen tuottamana maksaisi. Mikäli henkilökohtaisen budjetin halutaan mahdollistavan innovatiiviset ja yksilölliset ratkaisut, niin maakunnan liikelaitoksen ei ole tarkoituksenmukaista tai mahdollista tuottaa vastaavia palveluja. Henkilökohtaisen budjetoinnin avulla pystytään laajentamaan palvelujen kirjoa asiakkaiden yksilöllisten tarpeiden pohjalta täysin uudenlaisiin ratkaisuihin ja toteutustapoihin, mistä on jo kokemusta HB-piloteissa. Henkilökohtaisen budjetoinnin käyttöönotto olisi perusteltua jaksottaa pidemmälle aikavälille, jotta piloteista saatuja kokemuksia voitaisiin hyödyntää maakunnan arjessa.

47. 13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin asiakkaan neuvonnasta ja ohjauksesta sekä palvelutarpeen arvioinnista. Lisäksi lakiluonnoksen 5 §:ssä säädettäisiin asiakkaalle tehtävästä yhdestä asiakassuunnitelmasta. Turvaavatko säännökset riittävän hyvin asiakkaan oikeudet sekä palvelujen toteuttamisen asiakkaan tarpeita vastaavasti?

Vastaajien määrä: 1

48. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakassuunnitelmaa laadittaessa tulisi keskittyä sote-integraatioon (erityisesti paljon palveluja tarvitsevat asiakkaat) sekä asiakkaan näkökulmasta olennaisiin asioihin ja palveluihin.

49. 14. Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palveluntuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä. 14a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

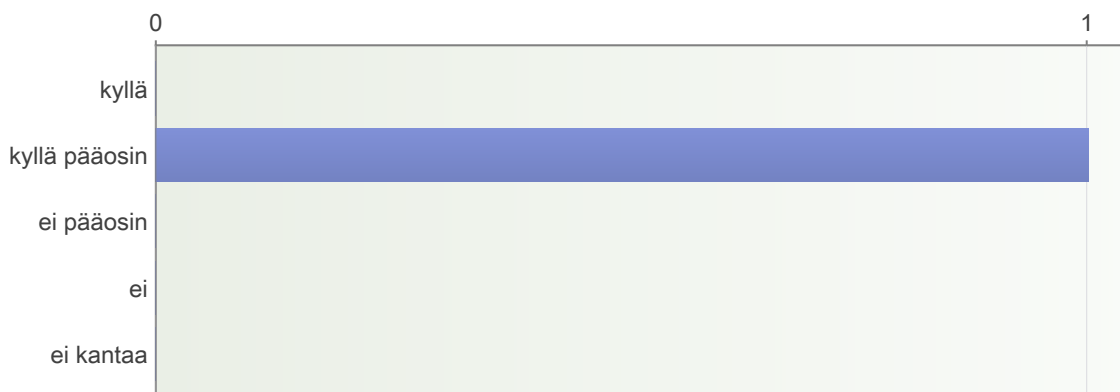

50. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

51. 14b. Varmistaako hallintopäätöstä ja ehtojen asettamista koskeva sääntely (42 §) riittävät mahdollisuudet maakunnan järjestämismvastuun toteuttamiseen.

Vastaajien määrä: 1

52. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

53. 14c. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

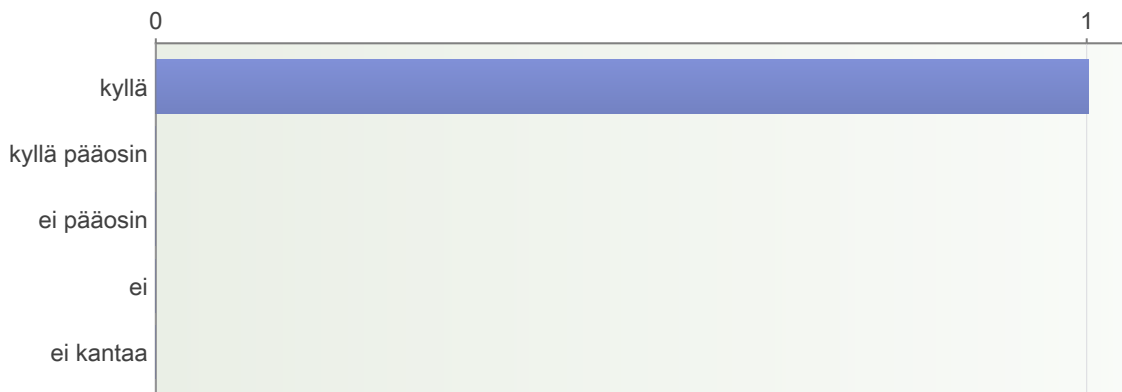

54. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

55. 15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palveluntuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

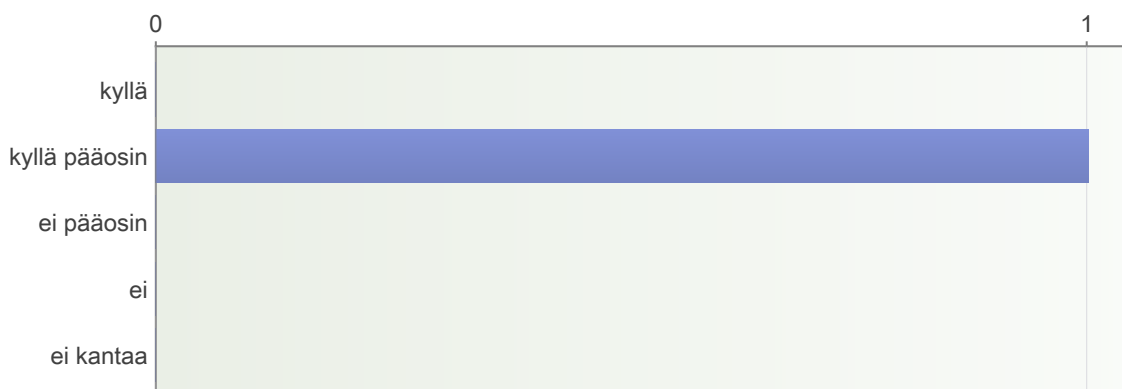
56. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

57. 16. Lakiluonnoksen 10 luvussa säädettäisiin palveluntuottajalle suoritettavista korvauksista.

16a. Ottavatko sote-keskuksen kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat tekijät riittävästi huomioon asiakkaiden erilaiset palvelutarpeet ja niiden aiheuttamat kustannukset?

Vastaajien määrä: 1

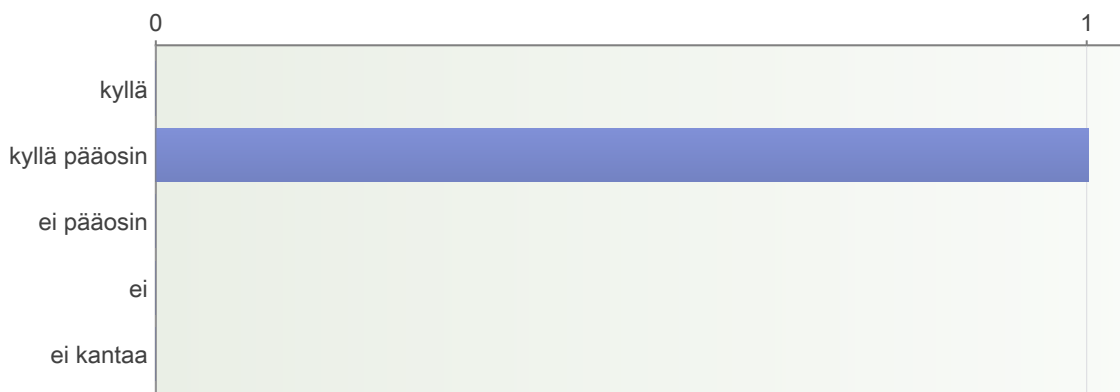

58. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

59. 16b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

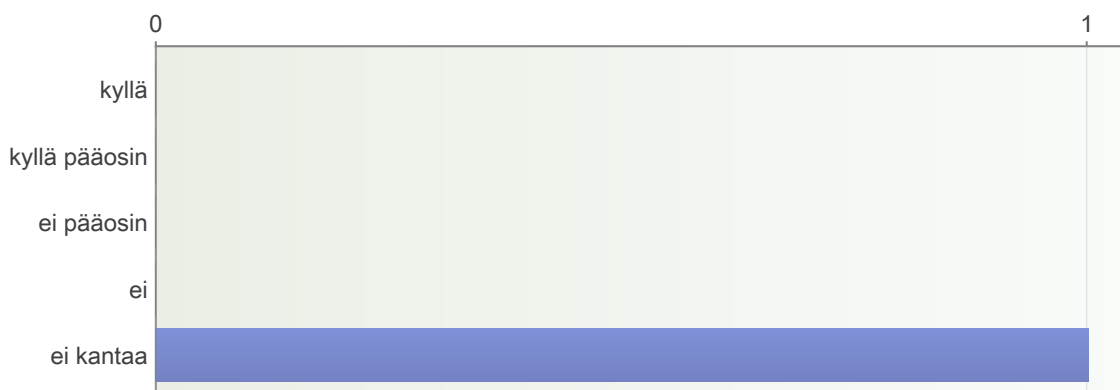

60. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

61. 16c. Turvaavatko säännökset maakunnan liikelaitoksen sote-keskukselle ja yksityisen tuottajan sote-keskukselle yhdenvertaiset toimintaedellytykset?

Vastaajien määrä: 1

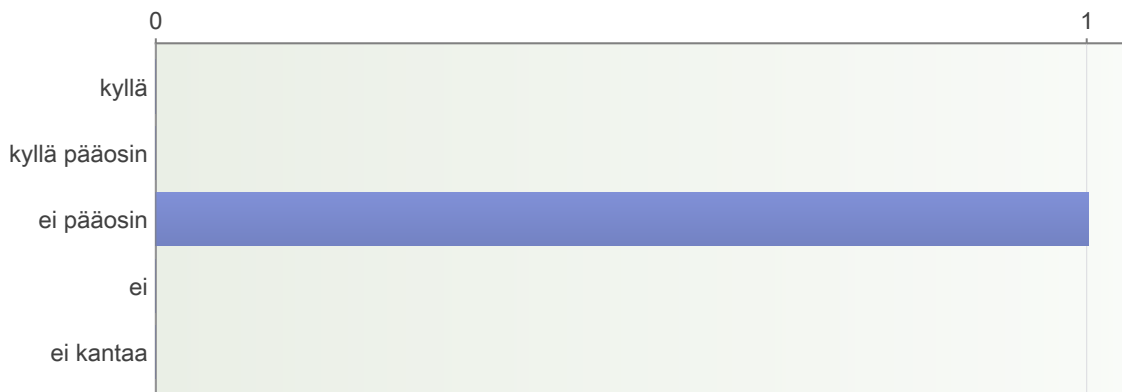

62. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

63. 17. Lakiluonnoksen 12 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. 17a. Turvaavatko 85 §:n mukaiset asiakasseteliä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

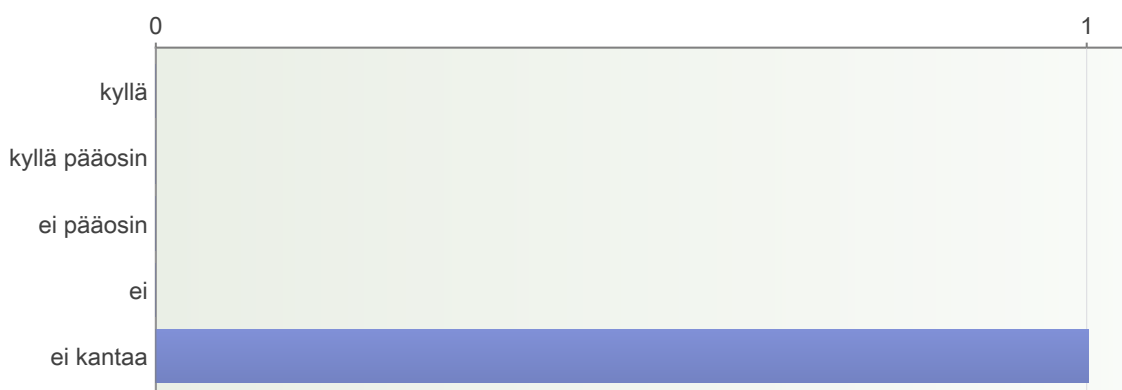
64. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Miten huomioidaan nykyisin käytössä olevat palvelusetelit?

65. 17b. Turvaavatko 86 ja 88 §:n mukaiset sote-keskusta koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

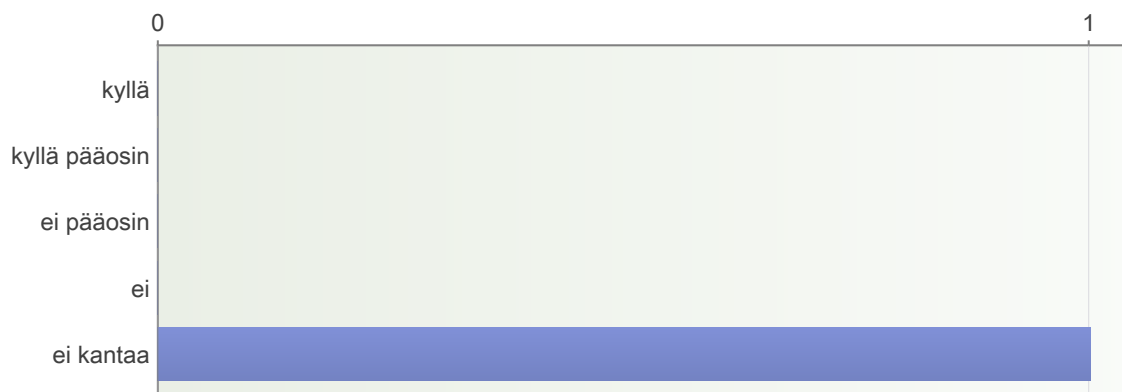

66. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

67. 17c. Turvaavatko 87 ja 89 §:n mukaiset suunhoidon yksiköitä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

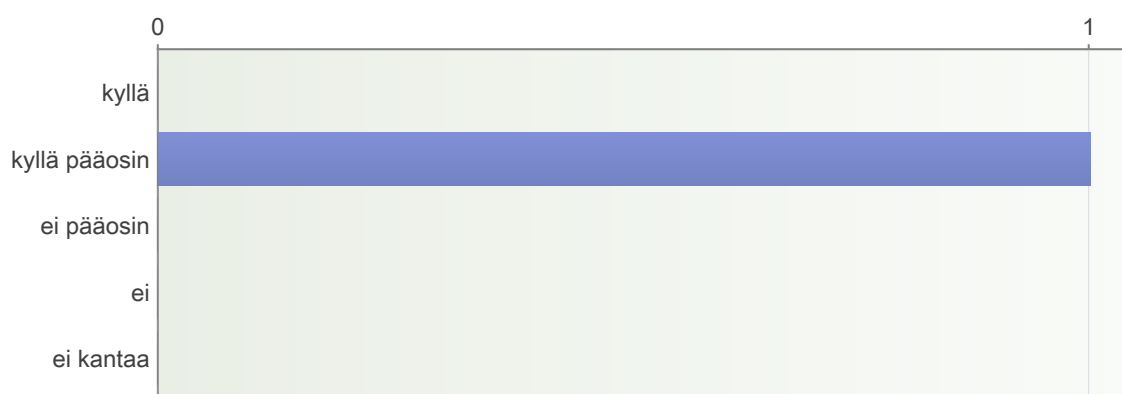

68. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

69. 17d. Turvaako esitys sosiaali- ja terveystalouden yksityisten tuottajien toimintaedellytykset?

Vastaajien määrä: 1

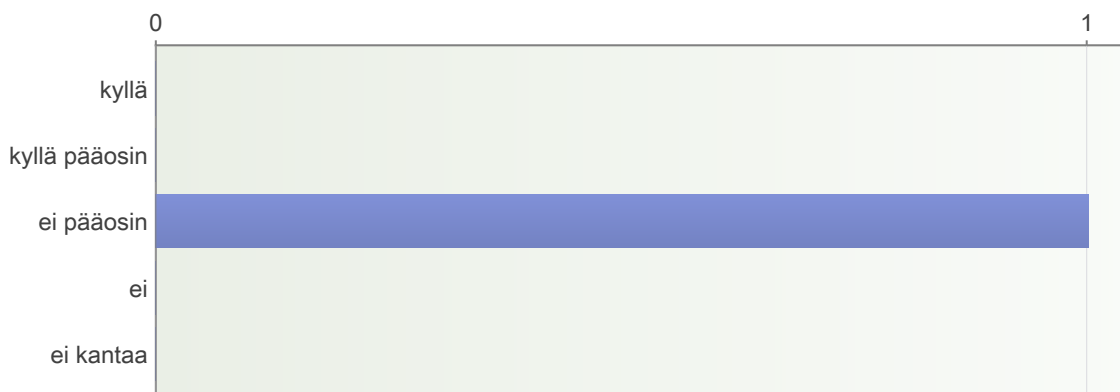

70. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

71. 17e. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajina?

Vastaajien määrä: 1

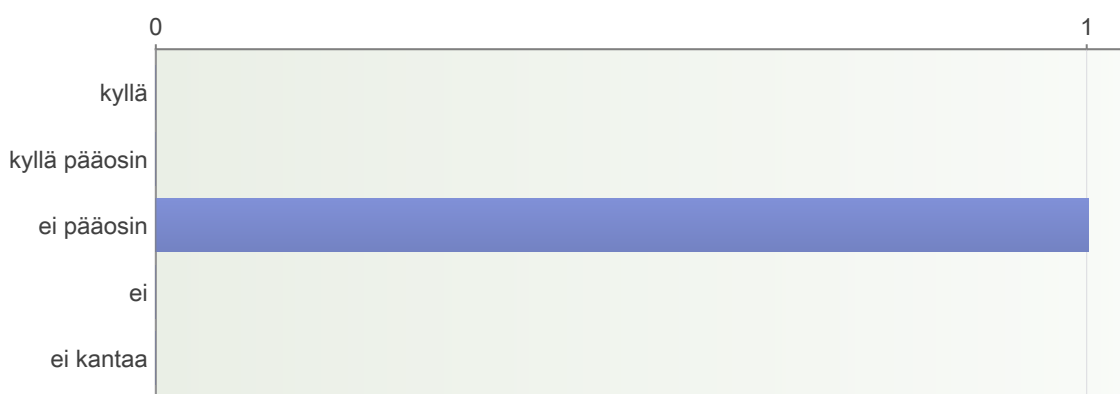

72. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

73. 18. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

Vastaajien määrä: 1

74. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

75. 19. Miten arvioisitte uudistuksen vaikuttavan oman organisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- Eteva kuntayhtymän toiminta jakaantuu 3 osaan, koska se sijaitsee 3 maakunnan alueella. Suurin osa toiminnasta, asiakkaista ja henkilöstöstä siirtyy Uudenmaan maakuntakonserniin. Osa palveluista tuotetaan jatkossa maakunnan liikelaitoksessa ja osa mahdollisesti yhtiötettynä palveluna. Kevyillä palvelutuotteilla olevat asiakkaat saavat henkilökohtaisen budjetin, mitä monet heistä toivovatkin.

Jakaantuminen useaan eri organisaatioon voi johtaa vaativan erityisosaamisen pirstaloitumiseen, ja riskinä on, että osa siitä jopa häviää.

Tukipalveluhenkilöstön, keskijohdon ja ylimmän johdon osalta tilanne on tällä hetkellä kaikkein epäselvin sen osalta, mihin organisaatioon he tulevat sijoittumaan.

76. 20. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- 2 §
On kannatettavaa, että maakunnan yhtiö rinnastetaan yksityiseen palveluntuottajaan. Tämä ei kuitenkaan poista tarvetta laajentaa asiakassetelin ja henkilökohtaisen budjetin käyttömahdollisuutta myös maakunnan liikelaitoksen tuottamiin palveluihin tai muuten kyseessä on de facto pakkoyhtiöittäminen.

3 §

On kannatettavaa, että yksityisiin palveluntuottajiin sovelletaan samaa lainsäädäntöä kuin julkisiin palveluntuottajiin.

Eteva kuntayhtymä esittää, että takuueläkettä saavat asiakkaat vapautettaisiin jatkossa terveydenhuollon asiakasmaksuista asiakasmaksujen lainsäädännön uudistamisen yhteydessä. Tämä olisi sekä asiakkaiden että yhteiskunnan etu.

4 §

Asiakkaan oikeus valita palveluntuottaja ja tämän palveluyksikkö minkä tahansa maakuntalaissa tarkoitetun maakunnan alueelta jättää avoimeksi, mikä taho vai asiakas itse vastaa tähän liittyvistä kuljetuskustannuksista.

8 §

Miten on tarkoitus varmistaa, että viikkoa ennen tehty ilmoitus väliaikaisen palveluntuottajan valinnasta ja väliaikaisen asiakkuuden arvioidusta kestosta, pystytään huomioimaan valitun palveluntuottajan resurssoinnissa.

10 §

On perusteltua, että toistuvissa asiakassuhteissa on mahdollisuuksien mukaan järjestettävä mahdollisuus saman ammattihenkilön palveluihin.

11 §

Pykälän mukainen 15 vuoden ikäraja on kannatettava, mutta se on ristiriidassa muun muassa Kanta-palvelussa käytettävien ja eräiden muiden ikärajojen kanssa (esim. huoltaja ei näe yli 10-vuotiaan lapsen tietoja Omakannasta).

24 §

Maakunta ei voi sisällyttää asiakassetelillä maksettaviin palveluihin palveluja, joihin sisältyy julkisen vallan käyttöä. Tämä tulee rajaamaan erityisen vaativan tason asumispalvelut valinnanvapauden ulkopuolelle huomioiden valmisteilla oleva IMO-lainsäädäntö. Tätä voidaan pitää hyvänä asiana.

25 §

Kehitysvammaisissa asiakkaissa voi aiheuttaa hämmennystä, että muun muassa asumispalveluja ja päiväaikaista toimintaa on mahdollista hankkia sekä asiakassetelillä että henkilökohtaisella budjetilla.

28 §

Toisen momentin mukainen henkilökohtaisen budjetin käyttökohteiden rajausta on hyvin perusteltu (suuremmiksi kokonaisuuksiksi koottavat palvelut ja laajan ympärivuorokautisen päivystyksen palvelut).

32 §

On hyvin kannatettavaa, että ohjausta, neuvontaa ja tukea annettaessa kiinnitetään erityistä huomiota asiakkaisiin, jotka tarvitsevat laaja-alaisia integroituja palveluja tai ovat erityisen tuen tarpeessa.

33 §

Edelliseen lakiluonnokseen verrattuna erinomainen muutos on, että asiakas voi hakeutua suoraan maakunnan liikelaitokseen palvelutarpeen arviointiin ilman sote-keskuksen tai suunhoidon yksikön antamaa ohjausta.

37 §

On tärkeää, että pykälässä korostetaan liikkuvia ja digitaalisia palveluja.

On kannatettavaa, että maakunnan tulee perustaa liikkuvien sosiaalipalvelujen ryhmä(t).

63 §

On tärkeää, että vaikuttavuus ja toimintakyvyn ylläpito ovat mukana pykälässä.

65 §

Tarvetekijöitä on laajennettu verrattuna edelliseen lakiluonnokseen, mikä on ehdottoman hyvä asia.

Mahdollisuus hyödyntää jatkossa valtioneuvoston asetusta lisää uudistuksen edellyttämää joustavuutta.

68, 69, 70 ja 71 §

On kannatettavaa, että laissa mahdollistetaan myös kannustimet, suoriteperusteiset korvaukset ja muut korvaukset.

71 ja 72 §

Pykälissä edellytetään, että asiakassetelipalveluntuottajan ja henkilökohtaisella budjetilla palveluja tuottaessa pitää ilmoittaa palveluntuottajalle palvelun tuottamisesta aiheutuneet kustannukset.

Jos palveluntuottaja on sitoutunut tuottamaan palvelun kuten pykälien 1. momentissa määritellään, ei ole perusteltua edellyttää, että palveluntuottaja ilmoittaa lisäksi palvelun tuottamisesta aiheutuneet kustannukset. Ainakin tämä edellyttäisi valtakunnallisesti määriteltyjä kustannuslaskennan perusteita, kuten vyörytysten käsittely. Lisäksi yksikkökustannus pienenee useissa palveluissa volyymin kasvaessa, joten yksittäisen palvelun hinta voi vaihdella saman tuottajan sisälläkin eri ajanjaksoina.

88 ja 89 §

Osa vammaisista asiakkaista tarvitsee tukea ja ohjausta sosiaali- ja terveyskeskuksen sekä suunhoidon yksikön valinnassa, tämä koskee myös valintaan liittyvän teknologian käyttöä.

Miten käytännössä huomioidaan asiakkaat, jotka käyttävät pääsääntöisesti työterveyshuollon palveluja? Onko mielekästä lähteä osoittamaan heille sosiaali- ja terveyskeskusta, mikäli he eivät itse ole tehneet valintaa edellä mainitusta syystä. Johtaako tämä myös kapitaatiokorvauksen maksamiseen kyseisille palveluntuottajille mahdollisesti täysin turhaan?

Muuta

Jotta asiakkailla olisi yhdenvertaiset mahdollisuudet hyödyntää valinnanvapautta, se edellyttää kehitysvammaisten asiakkaiden osalta erityisen vahvaa panostusta ohjaamiseen, neuvontaan ja tuettuun päätöksentekoon sekä henkilöstöltä asiakasryhmän edellyttämää erityisosaamista (mm. kommunikaatiotaidot).

Erytynen huoli on niistä asiakkaista, joilla ei ole omaisia tai muita läheisiä antamassa tukea päätöksenteossa. Täysin ulkopuolisella henkilöllä ei lähtökohtaisesti ole riittäviä kommunikaatiotaitoja eikä kykyä ilmeiden ja eleiden tulkintaan siten, että asiakas voisi aidosti ymmärtää, mitä päättää. Mikäli asiakas on jo palvelujen piirissä, tulisi tarvittaessa hyödyntää tuttua henkilökuntaa, joka kuitenkin osaa parhaiten kommunikoida asiakkaan kanssa. Kehitysvammaisten asiakkaiden kohdalla ymmärrys siitä, mitä eri vaihtoehdot tarkoittavat, saattaa olla erittäin puutteellista: he eivät osaa valita, elleivät ole käytännössä kokeneet sitä, mitä eri vaihtoehdot tarkoittavat.

Sote- ja maakuntauudistuksen siirtymävaiheessa tulisi varmistaa erityisesti niiden kehitysvammaisten asiakkaiden palvelujen jatkuvuus, joilla ei ole edunvalvojaa tai omaisia tukenaan, ja jotka muutoin selviävät arjessa kevyen tuen avulla.

Hyvää valinnanvapaudessa on myös se, että sote-palvelut voi saada sieltä, missä asuu, koska vammaisilla asiakkailla kotikunta saattaa olla eri kuin asuinkunta.

77. 21. Yksilöidyt muutosehdotukset lakiluonnokseen.

Vastaajien määrä: 1

- 1 §

Lakia ei tulisi soveltaa vaativan tason sosiaalihuoltoon, jossa asiakkaat tarvitsevat monialaista apua ja tukea. Ruotsin hallituksen vuonna 2016 tilaamassa selvityksessä on todettu, että etenkin monisairailla ja muilla monimutkaista hoitoa tarvitsevilla on valinnanvapausuudistuksen jälkeen ollut entistä haastavampaa saada kokonaisvaltaista hoitoa.

2 §

Kohdasta 3 puuttuu viittaus kehitysvammalakiin (519/1977).

Kohdassa 11 viitataan siihen, että henkilökohtainen budjetti perustuu palvelujen kustannuksiin. Lähtökohtana ei tulisi olla euromääräinen henkilökohtainen budjetti, koska se voi tuottaa yli- tai alilaaatua, joka ei vastaa asiakkaan palvelutarpeita. Kustannukset eivät voi olla vielä selvillä palvelutarpeen arvioinnin jälkeen, koska ne vaihtelevat palveluvaihtojen osalta ja palveluntuottajien kesken. Muun muassa Uudenmaan asukastilaisuuksissa vammaiset henkilöt ja vammaisjärjestöjen edustajat ovat tuoneet esille, että yksilöllisesti valitut palvelut voivat tuoda myös säästöjä.

3 §

Asiakasmaksun käsite ei ole riittävän selkeä. Ovatko esimerkiksi ateria- ja ylläpitomaksut asiakasmaksuja vai voiko palvelun tuottaja periä ne erikseen? Ainakin tähän saakka on ollut käytäntönä, että ateria- ja ylläpitomaksut hinnoitellaan omakustannusperusteisesti, joten niiden hinnat vaihtelevat merkittävästikin organisaatioittain.

Pykälässä on lähdetty siitä, että maakunta perii asiakkaalta tämän lain perusteella saamistaan palveluista määräytyvät asiakasmaksut. Tämä edellyttää eri palvelun tuottajien ja maakuntien tietojärjestelmiltä yhteentoimivuutta ja reaaliaikaista tietojensiirtoa, jotta asiakasmaksujen laskutus ei ala laahaamaan jäljessä, mikä voi jopa aiheuttaa asiakkaille maksuvaikeuksia. Tämä myös estää käteis- ja korttimaksut asiakasmaksujen osalta, mikä ei tunnu perustellulta.

5 §

Asiakassuunnitelmaan tulisi sisällyttää vain jatkuvat ja pitkäkestoiset palvelut tai sellaiset yksittäiset palvelut, joilla on olennaista merkitystä asiakkaan palveluintegraation, toimintakyvyn edistämisen tai muun vastaavan asian näkökulmasta. Ilmaisuu ”kaikki asiakkaan sosiaali- ja terveystyöt” on liian laava ja voi aiheuttaa turhaa työtä ja kustannuksia.

25 §

Asiakkaalle on pykälän mukaan tarjottava asiakasseteliä, jos edellytykset asiakassetelipalvelun saamiselle palvelutarpeen arvioinnin perusteella täyttyvät. Asiakasseteliä tulisi kuitenkin koskea sama raja kuin henkilökohtaista budjettia (27 § 3 momentti).

26 ja 28 §

Sekä asiakassetelillä että henkilökohtaisella budjetilla on oltava mahdollisuus hankkia myös maakunnan liikelaitoksen tuottamia palveluja. Muuten valinnanvapauden perusperiaate eli asiakkaan oikeus valita julkinen, yksityinen tai kolmannen sektorin palveluntuottaja ei toteudu tai kyseessä on de facto pakkoyhtiöittäminen tai asiakkaan pakkomuutto omasta kodistaan (esim. vaikeasti kehitysvammaiset tai autistiset henkilöt).

27 §

Valmisteilla oleva vammaislainsäädännön kokonaisuudistus (VALAS) tulee rajaamaan osan nykyisistä kehitysvammalain tai vammaispalvelulain perusteella palveluja saavista henkilöistä puhtaasti sosiaalihuoltolain piiriin. Tämä asiakasryhmä on kuitenkin se, jolla on parhaat mahdollisuudet hyödyntää henkilökohtaista budjettia. Tämä tulisi huomioida lainsäädäntökokonaisuuden yhteensovittamisessa.

30 §

Pykälässä korostetaan maakunnan liikelaitoksen näkökulmaa asiakkaan neuvonnassa ja ohjauksessa palvelujen suunnittelussa. Lisäksi lähdetään liikkeelle siitä, että asiakkaalle annetaan selvitys palvelujen saatavuudesta, laadusta ja kustannuksista. Näkökulma tekee asiakkaasta objektin, ei itsenäisesti valinnanvapautta käyttävän subjektin. Lisäksi se voi rajata uudet, innovatiiviset ja/tai yksilölliset palvelut henkilökohtaisen budjetin ulkopuolelle.

31 §

Henkilökohtaisen budjetin arviointi vähintään vuosittain on hyvin kaavamainen toimenpide, joka voi johtaa siihen, että palvelujen vaikuttavuutta ei pystytä aidosti arvioimaan. Se vaatii myös palvelutarpeen arvioinnilta merkittävästi resursseja.

34 §

Asiakassuunnitelman sisällöstä tulisi säätää tarkemmin.

Kolmas momentti on ristiriidassa 30 § neljännen momentin kanssa. Jos asiakas valitsee palvelut ja niiden tuottajat vasta palvelutarpeen arvioinnin ja asiakassuunnitelman laadinnan jälkeen, niin maakunnan liikelaitos ei niitä tehdessään / laatiessaan voi vielä olla yhteydessä palveluntuottajiin.

36 §

Miten turvataan resurssit liikelaitoksen vastuulla olevan, palvelujen yhteensovittamisen edellyttämän yhteistyön

toteuttamiseksi palveluntuottajien välillä. Tulisiko tämä velvoite rajata koskemaan vain paljon palveluja tarvitsevia asiakkaita, jotka hyötyvät sote-palvelujen integraatiosta.

39 §

Tuntuu tarpeettomalta rajaukselta, että sosiaalihuollon neuvontaa ja ohjausta voi antaa vain suoran valinnan palveluntuottajaan palvelussuhteessa oleva henkilöstö. Ainakin Uudellamaalla tämän tyyppisistä resursseista on pulaa ja tämä voi johtaa epäterveeseen kilpailuun henkilöstöstä.

49 §

Koska maakunnissa on käytössä suoran valinnan palvelun ja asiakassetelipalveluntuottajan hyväksymis- ja/tai sopimusprosessi, tuntuu tarpeettomalta vaatia lisäsitoumusta siinä vaiheessa, kun asiakas alkaa käyttää palveluja asiakassetelillä.

59 §

Suoran valinnan palveluntuottajien tulisi raportoida maakunnalle myös maakunnan palvelulupauksen ja THL:n määrittelemien kansallisten mittareiden toteutumisesta.

63 §

Viittaus toimintakykyyn voisi olla muodossa toimintakyvyn ylläpito ja kehittäminen. Jälkimmäinen mahdollistaa esimerkiksi siirtymisen kevyempiin asumispalveluihin.

69 §

Kannustinperusteiset korvaukset on ulotettava myös maakunnan liikelaitoksen omiin palveluihin.

79 §

Myös asiakassetelin ja henkilökohtaisen budjetoinnin tiedonhallintaratkaisut tulisi toteuttaa valtakunnallisesti ja liittää avoimien rajapintojen kautta maakunnan mahdollisiin omiin tietojärjestelmiin.

83 §

Pykälässä tulisi määritellä tarkemmin, mitä tiedonhallintapalvelujen toteuttajien ohjaus tarkoittaa.

85 §

Ainakin asumispalvelujen osalta tarvitaan pidempi siirtymäaika.